

УДК 657.37: 006.35

Золотарьова Я.С.,

Германчук Г.О.

Національний Університет біоресурсів
і природокористування України

ЗВІТНІСТЬ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ: НОВАЦІЇ У ФОРМУВАННІ БАЛАНСУ

У статті досліджено складання балансу за міжнародними стандартами вітчизняними підприємствами. Проведено порівняльну характеристику складання балансу за міжнародними та національними стандартами бухгалтерського обліку.

Ключові слова: баланс, Міжнародні стандарти фінансової звітності, Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1.

Zolotaryova Y., Germanchuk G.

ACCOUNTING ON INTERNATIONAL STANDARDS: INNOVATIONS IN FORMING OF BALANCE

The article examines the balance sheet according to international standards by domestic enterprises. The comparative characteristics of the balance sheet according to international and national standards Accounting Pronouncements.

Keywords: balance, International Financial Reporting Standards, National provisions (standards) Accounting 1.

Золотарева Я.С., Германчук Г.А.

ОТЧЕТНОСТЬ ПО МЕЖДУНАРОДНЫМ СТАНДАРТАМ: НОВАЦИИ В ФОРМИРОВАНИИ БАЛАНСА

В статье исследованы составления баланса по международным стандартам отечественными предприятиями. Проведена сравнительная характеристика составления баланса по международным и национальным стандартам бухгалтерского учета.

Ключевые слова: баланс, Международные стандарты финансовой отчетности, Национальное положение (стандарт) бухгалтерского учета 1.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» всі підприємства повинні складати і подавати бухгалтерську

Золотарьова Я.С., Германчук Г.О.

звітність. Це зумовлено тим, що користувачі фінансової звітності потребують систематизованої інформації про діяльність підприємства, інвесторами або власниками якого вони є або бажають бути. В умовах розширення зовнішньоторговельних зв'язків підприємств та збільшення обсягів прямого іноземного інвестування особливої актуальності набувають питання адаптації вітчизняної практики формування фінансової звітності до міжнародних стандартів фінансової звітності (далі – МСФЗ).

Управлінські рішення, які приймають користувачі фінансових звітів, вимагають оцінки здатності підприємства генерувати грошові кошти та їх еквіваленти, а також часу та впевненості в їх генеруванні. Власне, цим і визначається спроможність підприємства здійснювати виплату заробітної плати, розраховуватися із постачальниками, своєчасно повертати позики, сплачувати дивіденди тощо. Баланс є основною формою фінансової звітності, яка дозволяє зовнішнім і внутрішнім користувачам інформації оцінити фінансовий стан підприємства.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Останнім часом дедалі більше уваги світова спільнота приділяє запровадженню МСФЗ до облікової практики різних суб'єктів господарювання. В Україні такі нововведення викликали гострі дискусії. Разом з тим, необхідно зазначити, що для вітчизняних підприємств проблема ведення обліку і звітності за МСФЗ стає дедалі актуальнішою.

Над питаннями впровадження МСФЗ у вітчизняну практику, а саме формування балансу за новими вимогами та новацій щодо його заповнення, працювало багато вітчизняних науковців, а саме: М. Білуха, Ф. Бутинець, С. Голов, В. Жук, С. Левицька, Н. Мальюга, Є. Мних, В. Пархоменко, Е. Харламова та багато інших. Проте, деякі питання трансформації до міжнародних вимог та удосконалення бухгалтерського балансу потребують подальшого дослідження.

Цілі статті. Метою даної роботи є вивчення та розкриття новацій за міжнародними стандартами у бухгалтерському балансі.

Викладення основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Основним звітним документом фірми є бухгалтерський баланс, який являє собою моментальний знімок її фінансово-господарського стану на певну дату і дозволяє зробити оцінку її найсуттєвіших ознак [4].

Наказом Міністерства фінансів України № 1591 від 09.12.2011

року, було внесено зміни до визначення сфери і порядку застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні. Починаючи з 2012 р., певні групи підприємств почали складати свою фінансову звітність за вимогами МСФЗ.

МСФЗ – це ефективний інструмент підвищення прозорості та зрозумілості інформації, яка розкриває діяльність суб'єктів господарювання, створює достовірну базу для визначення доходів і витрат, оцінювання активів і зобов'язань [5].

Фінансову звітність за міжнародними стандартами регулюють стандарти, одним з яких є МСБО 1 "Подання фінансової звітності" (далі – МСБО 1). Його метою є визначення основ подання фінансових звітів загального призначення суб'єкта господарювання для забезпечення зіставності та порівняння їх за попередні періоди, а також з фінансовими звітами інших суб'єктів господарювання. Для досягнення цієї мети МСБО 1 вимагає розкриття певної інформації безпосередньо в балансі, звіті про прибутки і збитки, звіті про зміни у власному капіталі, а також у примітках. Ці питання у національному законодавстві регулюються Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку "Загальні вимоги до фінансової звітності" (далі – НП(С)БО 1) [3].

Національний стандарт регламентує перегляд вимог і структури Звіту про фінансовий стан, що не суперечать МСФЗ. Проаналізуємо, наскільки повно усунено розбіжності складання цієї основної форми звітності за новими вітчизняними та існуючими міжнародними вимогами.

З переходом підприємств на міжнародні вимоги складання звітності відбулися зміни не лише в законодавчій базі фінансової звітності, але безпосередньо і в самих формах.

Розглянемо основні моменти складання балансу відповідно до вимог МСБО 1 та визначимо наскільки оновлена форма №1 відповідає цим вимогам.

Подвійна назва звіту Баланс (Звіт про фінансовий стан) не суперечить параграфу 10 МСБО 1, більше того, підприємство має право обрати будь-яку з наведених назв звіту.

Основними елементами балансу є активи, зобов'язання і капітал.

Актив – це контрольований підприємством ресурс, який виник у результаті минулих подій і від якого підприємство очікує отримання майбутніх економічних вигод.

Зобов'язання – це обов'язок підприємства, що виник у результаті

подій минулих періодів, погашення якого як очікується та який призведе до відтоку ресурсів підприємства, що втілюють економічні вигоди.

Капітал – це частина активів підприємства, що залишається після вирахування усіх його зобов'язань.

Групування цих елементів балансу у статті та розділи відповідно до міжнародних стандартів жорстко не регламентуються. Пункт 54 МСБО 1 містить мінімальний перелік статей, які в достатній мірі відрізняються за характером і функціями та, які потрібно приводити безпосередньо у звіті про фінансовий стан [4].

Необхідно відмітити, що згідно НП(С)БО 1, деякі статті Балансу не змінилися, незважаючи на невідповідність вимогам МСФЗ.

Так, за міжнародними стандартами не існує окремого об'єкта обліку як незавершені капітальні інвестиції (рядок 1005), вони входять за МСБО 16 "Основні засоби" до їх складу.

МСФЗ також не вимагають окремого подання у звіті накопиченої амортизації (зносу), рекомендуючи їх деталізацію у Примітках до статей "Нематеріальні активи" (рядок 1000) та "Основні засоби" (рядок 1010). Так, підприємства могли б ці активи показувати або одним рядком за залишковою вартістю з розкриттям показників первісної вартості та зносу у Примітках до фінансової звітності, або двома – окремо первісна вартість, окремо, у дужках, нарахований знос. Обов'язкові рядки для відображення зносу (1002 та 1012) заперечують можливість одного з варіантів такого відображення.

Відповідно до МСФЗ є недоречним і окреме відображення статті "Витрати майбутніх періодів". Разом з тим, необхідно визнати, що НП(С)БО 1 усунув невідповідності у відображенні дебіторської заборгованості у звіті.

Стосовно пасиву Балансу, його назва залишилась незмінною, а у зобов'язаннях та забезпеченнях вже немає розділу "Забезпечення таких витрат і платежів", що за структурою наблизив Баланс до міжнародних вимог. Але деякі вимоги залишились не виконані. Так, у розділі "Власний капітал" змінилась назва статей "Статутний капітал" на "Зареєстрований капітал", але за економічним змістом це залишається відповідність установчим документам. Не знайшли свого відображення у цьому розділі статті до МСФЗ, де підприємства можуть відображати такі компоненти капіталу, як його частина, що виникла у зв'язку з корегуванням на гіперінфляцію або дольовий компонент конвертованих облігацій, які не можуть бути віднесені до

додаткового капіталу. Залишилась обов'язковою і стаття "Цільове фінансування" (рядок 1525), але таке поняття у МСФЗ відсутнє.

Разом з тим, є і певні позитивні зрушення у наближенні до міжнародних вимог. Стаття "Довгострокові забезпечення" (рядок 1520) дає можливість підприємствам створювати гарантійні та інші резерви та забезпечення, що передбачені МСБО 37 "Забезпечення, умовні забезпечення та умовні активи". Розкриття поточних зобов'язань також враховує вимоги МСФЗ. Наближенням національного Балансу до міжнародних вимог стало і визнання поточних забезпечень з виділенням окремого рядку – 1660.

Перехід вітчизняних підприємств на МСФЗ зумовлює значний перелік практичних питань, однак система бухгалтерського обліку та звітності в Україні має розвиватись таким чином, щоб забезпечити поступову позитивну адаптацію МСФЗ шляхом вивчення, порівняння і прогнозування впливу невідповідностей національної та міжнародної облікових систем на інформаційне забезпечення користувачів звітності.

Висновки. Отже, дослідження показало, що невирішених питань в сфері переходу на формування звітності відповідно до вимог МСФЗ залишається досить багато і це вимагає від науковців подальшого дослідження. З огляду на глобалізацію економічної та фінансової сфер важливе значення має процес стандартизації фінансового обліку і звітності з метою полегшення встановлення міжнародних зв'язків.

1. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" // [Електронний ресурс] // Верховна Рада України [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
2. Венгрін Т.П. Основні підходи до складання балансу за міжнародними стандартами фінансової звітності // Вісник ВІЕМ №4 2012 р.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/control/uk>
4. Поддерьогін А.М. «Фінансовий менеджмент : конспект лекцій КНЕУ» //КНЕУ 2012 р.
5. Петраченко О.А. Перехід України на міжнародні стандарти фінансової звітності: проблеми і перспективи / Петраченко О.А., Франко Ю.П., Яковенчук О.О. // [Електронний курс]: http://www.rusnauka.com/33_DWS_2010/33_DWS_2010